

מסכת אבות

לשון המשנה

∞ מסכת אבות ∞

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמּוּךָ כָּל־מִצְדִּיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֹצֵר מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְּפָאֵר.

∞ פרק א ∞

משנה א

מִשָּׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי, וּמִסֵּרָה לִיהוֹשֻׁעַ, וִיהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים, וְזִקְנִים
לְנָבִיאִים, וְנָבִיאִים מִסֵּרָה לְאַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה. הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה
דְּבָרִים, הָיוּ מְתוּנִים בַּדִּין, וְהִעֲמִידוּ תַלְמִידִים תְּרַבָּה, וַעֲשׂוּ סִיג
לְתוֹרָה:

משנה ב

שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מְשִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה. הוּא הָיָה אוֹמֵר, עַל
שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל גְּמִילוֹת
חֲסָדִים:

משנה ג

אַנְטִיגֵנוֹס אִישׁ סוֹכּוֹ קִבֵּל מִשְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק. הוּא הָיָה אוֹמֵר, אַל תִּהְיוּ
כְּעַבְדִּים הַמְּשַׁמְשִׁין אֶת הָרֵב עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, אֲלֵא הָיוּ כְּעַבְדִּים
הַמְּשַׁמְשִׁין אֶת הָרֵב שְׁלֵא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, וַיְהִי מוֹרָא שְׁמַיִם
עֲלֵיכֶם:

משנה ד

יוסי בן יועזר איש צרדה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים קבלו מהם.
 יוסי בן יועזר איש צרדה אומר, יהי ביתך בית ועד לחכמים, והוי
 מתאבק בעפר רגליהם, והוי שותה בצמא את דברייהם:

משנה ה

יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר, יהי ביתך פתוח לרוחה, ויהיו עניים
 בני ביתך, ואל תרבה שיחה עם האשה. באשתו אמרו, קל וחמר
 באשת חברו. מכאן אמרו חכמים, כל זמן שאדם מרבה שיחה עם
 האשה, גורם רעה לעצמו, ובוטל מדברי תורה, וסופו יורש גיהנום:

משנה ו

יהושע בן פרחיה ונתאי הארכלי קבלו מהם. יהושע בן פרחיה
 אומר, עשה לך רב, וקנה לך חבר, והוי דן את כל האדם לכה
 זכות:

משנה ז

נתאי הארכלי אומר, הרחק משכנ רע, ואל תתחבר לרשע, ואל
 תתיאש מן הפרענות:

משנה ח

יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח קבלו מהם. יהודה בן טבאי אומר,
 אל תעש עצמך פעורכי הדינין. וכשיהיו בעלי דינין עומדים
 לפניך, יהיו בעיניך כרשעים. וכשנפטרים מלפניך, יהיו בעיניך
 כזכאין, כשקבלו עליהם את הדין:

משנה ט

שְׁמַעוֹן בֶּן שֵׁטַח אוֹמֵר, הָיִי מְרַבֵּה לַחֲקוֹר אֶת הָעֵדִים, וְהָיִי זָהִיר
בְּדַבְרֶיךָ, שֶׁמָּא מֵתוֹכֶם יִלְמְדוּ לְשַׁקֵּר:

משנה י

שְׁמַעְיָה וְאַבְטָלְיוֹן קִבְּלוּ מֵהֶם. שְׁמַעְיָה אוֹמֵר, אֲהוּב אֶת הַמְּלָאכָה,
וְשָׂנֵא אֶת הַרְבָּנוּת, וְאֵל תִּתְּוֹדַע לְרֵשׁוֹת:

משנה יא

אַבְטָלְיוֹן אוֹמֵר, חֲכָמִים, הִזְהָרוּ בְּדַבְרֵיכֶם, שֶׁמָּא תַּחֲבוּ חוֹבַת גְּלוּת
וְתִגְּלוּ לְמָקוֹם מִיָּם הָרָעִים, וְיִשְׁתּוּ הַתְּלַמִּידִים הַבָּאִים אַחֲרֵיכֶם
וְיָמוּתוּ, וְנִמְצָא שֵׁם שְׁמַיִם מִתְּחִלָּה:

משנה יב

הֵלֵל וְשִׁמְאִי קִבְּלוּ מֵהֶם. הֵלֵל אוֹמֵר, הָיִי מִתְּלַמִּידֵי שֶׁל אֶהְרֹן, אוֹהֵב
שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקַרְבֵּן לַתּוֹרָה:

משנה יג

הוּא הָיָה אוֹמֵר, נִגְדַּד שְׁמָא, אֲבָד שְׁמָה. וּדְלָא מוֹסִיף, יִסִּיף. וּדְלָא
יִלִּיף, קִטְלָא חִיב. וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא, חִלֵּף:

משנה יד

הוּא הָיָה אוֹמֵר, אִם אֵין אָנִי לִי, מִי לִי. וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי, מָה אָנִי.
וְאִם לֹא עַכְשָׁיו, אֵימַתִּי:

משנה טו

שְׁמַאי אוֹמֵר, עֲשֵׂה תוֹרַתְךָ קְבֵעַ. אַמּוֹר מְעַט וְעֲשֵׂה הַרְבֵּה, וְהוּי מְקַבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם בְּסִבָּר פְּנִים יְפוֹת:

משנה טז

רַבִּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר, עֲשֵׂה לָךְ רַב, וְהִסְתַּלַּק מִן הַסִּפֵּק, וְאֵל תִּרְבֶּה לְעֵשֶׂר אֲמָדוֹת:

משנה יז

שְׁמַעוֹן בֶּנוֹ אוֹמֵר, כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מִצָּאתִי לְגוֹף טוֹב אֶלָּא שְׁתִּיקָה. וְלֹא הַמְדַרְשׁ הוּא הָעֵקֶר, אֶלָּא הַמַּעֲשֵׂה. וְכָל הַמְרַבֶּה דְבָרִים, מְבִיא חֲטָא:

משנה יח

רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עַל הַדִּין וְעַל הָאֱמֶת וְעַל הַשְּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ח) אֱמֶת וּמִשְׁפָּט שְׁלוֹם שִׁפְטוֹ בְּשַׁעְרֵיכֶם:

פרק ב

משנה א

רַבִּי אוֹמֵר, אִיזוּהֵי דֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל שְׂיָבוֹר לוֹ הָאָדָם, כָּל שֶׁהִיא תִפְאָרֶת לְעוֹשֶׂיהָ וְתִפְאָרֶת לוֹ מִן הָאָדָם. וְהוּי זֶהִיר בְּמִצְוֵה קְלָה כְּבַחֲמוּרָה, שְׂאִין אֶתָּה יוֹדֵעַ מִתֵּן שְׂכָרָן שֶׁל מִצְוֹת. וְהוּי מִחֲשָׁב הַפֶּסֶד מִצְוֵה

כְּנֶגֶד שְׂכָרָהּ, וְשֹׁכֵר עֲבָרָה כְּנֶגֶד הַפְּסָדָהּ. וְהִסְתַּכַּל בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים
וְאִי אֶתָּה בָּא לְיַדֵּי עֲבָרָה, דַּע מָה לְמַעַלָּה מִמֶּךָ, עַיִן רוֹאֶה וְאֵזֶן
שׁוֹמֵעַת, וְכֹל מַעֲשֵׂיךָ בִּסְפָר נִכְתָּבִין:

משנה ב

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה הַנַּשִּׂיא אָמַר, יָפָה תִּלְמוּד תּוֹרָה
עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שִׁיגִיעַת שְׁנֵיהֶם מְשַׁפְּחַת עוֹן. וְכֹל תּוֹרָה שֶׁאֵין עִמָּה
מְלָאכָה, סוּפָה בְּטָלָה וְגוֹרֶרֶת עוֹן. וְכֹל הָעֲמֵלִים עִם הַצְּבוּר, יֵהִיוּ
עֲמֵלִים עִמָּהֶם לְשֵׁם שְׁמַיִם, שְׁזִכּוֹת אֲבוֹתָם מְסִיעֶתֶן וְצִדְקָתָם עוֹמְדֵת
לְעַד. וְאַתֶּם, מַעַלָּה אֲנִי עֲלֵיכֶם שֹׁכֵר הַרְבֵּה כֹּאֱלוֹ עֲשִׂיתֶם:

משנה ג

הָיוּ זְהִירִין בְּרִשׁוֹת, שֶׁאֵין מְקַרְבִּין לוֹ לְאָדָם אֶלָּא לְצַרְף עֲצָמוֹ.
נִרְאִין כְּאוֹתֵהֶבִין בְּשַׁעַת הַנִּנְאָתָן. וְאֵין עוֹמְדִין לוֹ לְאָדָם בְּשַׁעַת דְּחָקוֹ:

משנה ד

הוּא הָיָה אָמַר, עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כְּרְצוֹנֶךָ, כְּדִי שִׁיעֲשֶׂה רְצוֹנֶךָ כְּרְצוֹנוֹ. בְּטֵל
רְצוֹנֶךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ, כְּדִי שִׁיבְטֵל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנֶךָ. הִלֵּל אָמַר,
אֵל תִּפְרוֹשׁ מִן הַצְּבוּר, וְאֵל תִּאֲמֵן בְּעֲצָמֶךָ עַד יוֹם מוֹתֶךָ, וְאֵל תִּדְּוֶן אֶת
חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתִּגִּיעַ לְמְקוֹמוֹ, וְאֵל תִּאֲמַר דְּבַר שְׂאִי אֶפְשֶׁר לְשִׁמוֹעַ שְׁסוּפוֹ
לְהִשְׁמַע. וְאֵל תִּאֲמַר לְכַשְׁאֶפְנָה אֶשְׁנָה, שְׁמָא לֹא תִפְנָה:

משנה ה

הוּא הָיָה אָמַר, אֵין בּוֹר יֵרָא חֲטָא, וְלֹא עִם הָאֶרֶץ חָסִיד, וְלֹא
הַבִּישׁוֹן לָמַד, וְלֹא הַקְּפָדוֹן מִלָּמַד, וְלֹא כָּל הַמְרָבָה בְּסַחֲוֹרָה מַחְכִּים.
וּבְמִקוֹם שֶׁאֵין אֲנָשִׁים, הַשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת אִישׁ:

משנה ו

אף הוא ראה גלגלת אחת שצפה על פני המים. אמר (לה), על דאטפת, אטפוף. וסוף מטיפיך יטופון:

משנה ז

הוא היה אומר, מרבה בשר מרבה רמה. מרבה נכסים, מרבה דאגה. מרבה נשים, מרבה כשפים. מרבה שפחות, מרבה זמה. מרבה עבדים, מרבה גזל. מרבה תורה, מרבה חיים. מרבה ישיבה, מרבה חכמה. מרבה עצה, מרבה תבונה. מרבה צדקה, מרבה שלום. קנה שם טוב, קנה לעצמו. קנה לו דברי תורה, קנה לו חיי העולם הבא:

משנה ח

רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי. הוא היה אומר, אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך, כי לך נוצרת. חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואלו הן, רבי אליעזר בן הרקנוס, ורבי יהושע בן חנניה, ורבי יוסי הכהן, ורבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן ערף. הוא היה מונה שבחן. רבי אליעזר בן הרקנוס, בור סוד שאינו מאבד טפה. רבי יהושע בן חנניה, אשרי יולדתו. רבי יוסי הכהן, חסיד. רבי שמעון בן נתנאל, ירא חטא. ורבי אלעזר בן ערף, מעין המתגבר. הוא היה אומר, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים, ואליעזר בן הרקנוס בכף שניה, מכריע את כלם. אבא שאול אומר משמו, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הרקנוס אף עמהם, ורבי אלעזר בן ערף בכף שניה, מכריע את כלם:

משנה ט

אמר להם, צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם. רבי אליעזר אומר, עין טובה. רבי יהושע אומר, חבר טוב. רבי יוסי אומר, שכן טוב. רבי שמעון אומר, הרואה את הנולד. רבי אלעזר אומר, לב טוב. אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערף מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם. אמר להם צאו וראו איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם. רבי אליעזר אומר, עין רעה. רבי יהושע אומר, חבר רע. רבי יוסי אומר, שכן רע. רבי שמעון אומר, הלזה ואינו משלם. אחד הלזה מן האדם, פלוגה מן המקום ברוף הוא, שנאמר (תהלים לא) לזה רשע ולא ישלם, וצדיק חונן ונותן. רבי אלעזר אומר, לב רע. אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערף מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם:

משנה י

הם אמרו שלשה דברים. רבי אליעזר אומר, יהי כבוד חברך חביב עליך פשלה, ואל תהי נוח לכעוס. ושוב יום אחד לפני מיתתו. והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים, והוי זהיר בגחלתן שלא תפוגה, שנשיכתן נשיכת שועל, ועקיצתן עקיצת עקרב, ולחישתן לחישת שרף, וכל דבריהם כגחלי אש:

משנה יא

רבי יהושע אומר, עין הרע, ויצר הרע, ושנאת הבריות, מוציאין את האדם מן העולם:

משנה יב

רבי יוסי אומר, יהי ממון חברך חביב עליך פשלה. ונתקן עצמו ללמוד תורה, שאינה ירשה לך. וכל מעשיך יהיו לשם שמים:

משנה יג

רבי שמעון אומר, הוי זהיר בקריאת שמע (ובתפלה). וכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא, שנאמר (ויאל ב) כי חנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה. ואל תהי רשע בפני עצמך:

משנה יד

רבי אלעזר אומר, הוי שקוד ללמוד תורה, (ודע) מה שתשיב לאפיקורוס. ודע לפני מי אתה עמל. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך:

משנה טו

רבי טרפון אומר, היום קצר והמלאכה מרבה, והפועלים עצלים, והשכר הרבה, ובעל הבית דוחק:

משנה טז

הוא היה אומר, לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין לבטל ממנה. אם למדת תורה הרבה, נותנים לך שכר הרבה. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך. ודע, מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא:

פרק ג ע

משנה א

עקביא בן מהללאל אומר, הסתפל בשלשה דברים ואין אתה בא

לִיְדֵי עֲבֵרָה. דַּע, מֵאֵין בָּאת, וּלְאֵן אַתָּה הוֹלֵךְ, וּלְפָנַי מִי אַתָּה עֹתִיד
 לָתֵן דִּין וְחֻשְׁבוֹן. מֵאֵין בָּאת, מִטְּפָה סְרוּחָה, וּלְאֵן אַתָּה הוֹלֵךְ,
 לְמָקוֹם עֶפֶר רְמָה וְתוֹלְעָה. וּלְפָנַי מִי אַתָּה עֹתִיד לָתֵן דִּין וְחֻשְׁבוֹן,
 לְפָנַי מִלֶּךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:

משנה ב

רַבִּי חֲנִינָא סָגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר, הוּי מִתְּפַלֵּל בְּשִׁלּוּמָה שֶׁל מַלְכוּת,
 שְׂאֵלְמָלָא מוֹרָאָה, אִישׁ אֶת רַעְהוּ חַיִּים בְּלָעוּ. רַבִּי חֲנִינָא בֶן תְּרַדְיּוֹן
 אוֹמֵר, שְׁנַיִם שְׂיֹשְׁבֵין וְאֵין בִּינֵיהֶן דְּבָרֵי תוֹרָה, הָרִי זֶה מוֹשֵׁב לְצִיִּים,
 שְׁנַאֲמַר (תהלים א), וּבְמוֹשֵׁב לְצִיִּים לֹא יֵשֵׁב. אָבֵל שְׁנַיִם שְׂיֹשְׁבֵין וַיֵּשׁ
 בִּינֵיהֶם דְּבָרֵי תוֹרָה, שְׂכִינָה שְׂרוּיָה בִּינֵיהֶם, שְׁנַאֲמַר (מלאכי ג), אֲזִ
 נִדְּבָרוּ יִרְאִי יְיָ אִישׁ אֶל רַעְהוּ וַיִּקְשֹׁב יְיָ וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכוֹרוֹן
 לְפָנָיו לִירְאֵי יְיָ וְלַחֲשָׁבֵי שְׁמוֹ. אֵין לִי אֱלֹא שְׁנַיִם. מִנֵּין שְׂאֵפְלוּ אֶחָד
 שְׂיֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתוֹרָה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹבֵעַ לוֹ שָׂכָר, שְׁנַאֲמַר
 (איכה ג), יֵשֵׁב בְּדָד וַיִּדַּם כִּי נָטַל עָלָיו:

משנה ג

רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, שְׁלֹשָׁה שְׂאֲכָלוּ עַל שְׁלַחַן אֶחָד וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו
 דְּבָרֵי תוֹרָה, פָּאֵלוּ אֲכָלוּ מִזְבְּחֵי מֵתִים, שְׁנַאֲמַר (ישעיה כח), כִּי כָל
 שְׁלַחֲנוֹת מְלֹאוּ קִיָּא צָאָה בְּלֵי מְקוֹם. אָבֵל שְׁלֹשָׁה שְׂאֲכָלוּ עַל שְׁלַחַן
 אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דְּבָרֵי תוֹרָה, כְּאֵלוּ אֲכָלוּ מִשְׁלַחֲנֵנוּ שֶׁל מְקוֹם בְּרוּךְ
 הוּא, שְׁנַאֲמַר (יחזקאל מא), וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לְפָנַי ה':

משנה ד

רַבִּי חֲנִינָא בֶן חֲכִינָאִי אוֹמֵר, הַנְּעוֹר בְּלִילָה וְהַמְהַלֵּךְ בְּדַרְךָ יַחֲדֵי
 וְהַמְפָּנֶה לְבוֹ לְבַטְלָה, הָרִי זֶה מִתְּחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ:

משנה ה

רבי נחוניא בן הקנה אומר, כל המקבל עליו על תורה, מעבירין ממנו על מלכות ועל דרך ארץ. וכל הפורק ממנו על תורה, נותנין עליו על מלכות ועל דרך ארץ:

משנה ו

רבי חלפתא בן דוסא איש כפר חנניה אומר, עשרה שישבין ועוסקין בתורה, שכינה שרויה ביניהם, שנאמר (תהלים פב), אלהים נצב בעדת אל. ומנין אפלו חמשה, שנאמר (עמוס ט), ואגדתו על ארץ יסדה. ומנין אפלו שלשה, שנאמר (תהלים פב), בקרב אלהים ישפט. ומנין אפלו שנים, שנאמר (מלאכי ג), אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע וגו'. ומנין אפלו אחד, שנאמר (שמות כ), בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך:

משנה ז

רבי אלעזר איש ברתותא אומר, תן לו משלו, שאתה ושלך שלו. וכן בדוד הוא אומר (דברי הימים א, כט) כי ממך הכל ומידך נתנו לך. רבי שמעון אומר, המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר, מה נאה אילן זה ומה נאה גיר זה, מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו:

משנה ח

רבי דוסתאי ברבי ינאי משום רבי מאיר אומר, כל השוכח דבר אחד ממשנתו, מעלה עליו הכתוב כאלו מתחייב בנפשו, שנאמר (דברים ד), רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך. יכול אפלו תקפה עליו משנתו, תלמוד לומר (שם)

וּפֶן יִסּוּרוּ מִלְבַבָּךְ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ, הֲאֵינוּ מִתְחַיֵּב בְּנִפְשׁוֹ עַד שֶׁיֵּשֵׁב
וַיִּסְרֶם מִלְבוֹ:

משנה ט

רַבִּי חֲנִינְאֵ בֶן דּוֹסָא אוֹמֵר, כֹּל שֶׁיֵּרָאֵת חֲטָאוֹ קוֹדֶמֶת לְחֻכְמָתוֹ,
חֻכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. וְכֹל שֶׁחֻכְמָתוֹ קוֹדֶמֶת לְיִרְאֵת חֲטָאוֹ, אֵין חֻכְמָתוֹ
מִתְקַיֶּמֶת. הוּא הֵיךְ אוֹמֵר, כֹּל שֶׁמַּעֲשִׂיו מֵרַבִּין מִחֻכְמָתוֹ, חֻכְמָתוֹ
מִתְקַיֶּמֶת. וְכֹל שֶׁחֻכְמָתוֹ מֵרַבָּה מִמַּעֲשָׂיו, אֵין חֻכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת:

משנה י

הוּא הֵיךְ אוֹמֵר, כֹּל שֶׁרוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הַיְמָנּוּ, רוּחַ הַמְּקוֹם נוֹחָה
הַיְמָנּוּ. וְכֹל שֶׁאֵין רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הַיְמָנּוּ, אֵין רוּחַ הַמְּקוֹם נוֹחָה
הַיְמָנּוּ. רַבִּי דוֹסָא בֶן הֶרְפִּיָּס אוֹמֵר, שְׁנֵה שֶׁל שְׁחִרְיָת, וַיִּין שֶׁל
צְהָרִים, וְשִׁיחַת הַיְלָדִים, וְיִשִּׁיבַת בְּתֵי כְּנִסְיֹת שֶׁל עַמֵּי הָאָרֶץ,
מוֹצִיאֵין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם:

משנה יא

רַבִּי אֶלְעָזָר הַמוֹדְעִי אוֹמֵר, הַמְּחַלֵּל אֶת הַקְּדוּשִׁים, וְהַמְּבַזֵּה אֶת
הַמוֹעֲדוֹת, וְהַמְּלַבֵּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים, וְהַמְּפַר בְּרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם
אֲבִינוֹ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, וְהַמְּגַלָּה פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כִּהְלָכָה, אֵף עַל פִּי
שֶׁיֵּשׁ בִּידוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא:

משנה יב

רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר, הוּי קַל לְרֹאשׁ וְנוֹחַ לְתַשְׁחֶרֶת, וְהוּי מְקַבֵּל אֶת
כֹּל הָאָדָם בְּשִׂמְחָה:

משנה יג

רבי עקיבא אומר, שחוק וקלות ראש, מרגילין לערות. מסורת, סיג לתורה. מעשרות, סיג לעשר. נדרים, סיג לפרישות. סיג לחכמה, שתיקה:

משנה יד

הוא היה אומר, חביב אדם שנברא בצלם. חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר (בראשית ט), כי בצלם אלהים עשה את האדם. חביבין ישראל שנקראו בנים למקום. חבה יתרה נודעת להם שנקראו בנים למקום, שנאמר (דברים יד), בנים אתם לה' אלהיכם. חביבין ישראל, שנתן להם פלי חמדה. חבה יתרה נודעת להם שנתן להם פלי חמדה שבו נברא העולם, שנאמר (משלי ד), כי לקח טוב נתתי לכם, תורתי אל תעזבו:

משנה טו

הכל צפוי, והרשות נתונה, ובטוב העולם גדון. והכל לפי רב המעשה:

משנה טז

טז. הוא היה אומר, הכל נתון בערבון, ומצודה פרוסה על כל החיים. החנות פתוחה, והחנוני מקיף, והפנקס פתוח, והיד כותבת, וכל הרוצה ללוות יבוא וילוה, והגבאים מחזירים תדיר בכל יום, ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו, ויש להם על מה שיסמוכו, והדין דין אמת, והכל מתקן לסעודה:

משנה יז

רבי אלעזר בן עזריה אומר, אם אין תורה, אין דרך ארץ. אם אין

דַּרְךְ אֲרֵץ, אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין חֲכָמָה, אֵין יְרָאָה. אִם אֵין יְרָאָה, אֵין חֲכָמָה. אִם אֵין בִּינָה, אֵין דַּעַת. אִם אֵין דַּעַת, אֵין בִּינָה. אִם אֵין קָמַח, אֵין תּוֹרָה. אִם אֵין תּוֹרָה, אֵין קָמַח. הוּא הִיָּה אוֹמֵר, כֹּל שְׁחַכְמָתוֹ מְרַבָּה מִמַּעֲשָׂיו, לָמָּה הוּא דוֹמָה, לְאֵילָן שֶׁעֲנַפָּיו מְרַבִּין וְשָׂרְשָׁיו מְעֻטִין, וְהָרוּחַ בָּאָה וְעוֹקְרָתוֹ וְהוֹפְכָתוֹ עַל פָּנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה יז), וְהָיָה כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְבָה וְלֹא יֵרָאֶה כִּי יָבֹוא טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בַּמִּדְבָּר אֲרֵץ מְלַחָה וְלֹא תֵשֵׁב. אָבֵל כֹּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרַבִּין מִחֲכָמָתוֹ, לָמָּה הוּא דוֹמָה, לְאֵילָן שֶׁעֲנַפָּיו מְעֻטִין וְשָׂרְשָׁיו מְרַבִּין, שֶׁאֶפְלוּ כֹּל הָרוּחוֹת שֶׁבְּעוֹלָם בָּאוֹת וְנוֹשְׁבוֹת בּוֹ אֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם), וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתּוֹלַע עַל מַיִם וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שָׂרְשָׁיו וְלֹא יֵרָאֶה כִּי יָבֹא חֶם, וְהָיָה עָלָיו רֵעָנָן, וּבִשְׁנֵת בְּצִרְתָּ לֹא יִדָּאָג, וְלֹא יִמִּישׁ מַעֲשׂוֹת פְּרִי:

משנה יח

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן חֲסִמָּא אוֹמֵר, קִנְיִן וּפְתַחֵי נְדָה, הֵן הֵן גּוֹפֵי הַלְכוֹת. תְּקוּפוֹת וְגַמְטְרִיאוֹת, פְּרַפְרָאוֹת לְחֲכָמָה:

פרק ד

משנה א

בֶּן זוֹמָא אוֹמֵר, אֵיזְהוּ חָכָם, הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיט), מִכָּל מְלַמְדֵי הַשְּׂפִלְתִּי כִּי עֲדוֹתֶיךָ שִׁיחָה לִּי. אֵיזְהוּ גְבוּר, הַכּוֹבֵשׁ אֶת יָצְרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי טז), טוֹב אֲרֵךְ אַפַּיִם מִגְּבוּר וּמְשַׁל בְּרוּחוֹ מִלְכָּד עֵיר. אֵיזְהוּ עֹשֵׂיר הַשְּׂמֵחַ בְּחֻלְקוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכח), יִגִּיעַ כַּפְּיָךְ כִּי

תאכל אשְׁרִיף וטוב לך. אשְׁרִיף, בעולם הזה. וטוב לך, לעולם הבא. איזהו מכבד, המכבד את הבריות, שנאמר (שמואל א' ב), כִּי מְכַבְּדֵי אֶכְבֵּד וּבֹזֵי יִקְלוּ:

משנה ב

בן עזאי אומר, הוי רץ למצוה קלה (כבחמורה), ובורח מן העברה. שמצוה גוררת מצוה, ועברה גוררת עברה. לשכר מצוה, מצוה. ושכר עברה, עברה:

משנה ג

הוא היה אומר, אל תהי בז לכל אדם, ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום:

משנה ד

רבי לויטס איש יבנה אומר, מאד מאד הוי שפל רוח, שתקות אנוש רמה. רבי יוחנן בן ברוקא אומר, כל המחלל שם שמים בסתר, נפרעין ממנו בגלוי. אחד שוגג ואחד מזיד בחלול השם:

משנה ה

רבי ישמעאל (בנו) אומר, הלומד תורה על מנת ללמד, מספיקין בידו ללמוד וללמד. והלומד על מנת לעשות, מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות. רבי צדוק אומר, אל תעשם עטרה להתגדל בהם, ולא קרדם לחפור בהם. וכך היה הלל אומר, ודאשתמש בתגא, חלף. הא למדת, כל הנהנה מדברי תורה, נוטל חזיו מן העולם:

משנה ו

רבי יוסי אומר, כל המכבד את התורה, גופו מכבד על הבריות.
 וכל המחלל את התורה, גופו מחלל על הבריות:

משנה ז

רבי ישמעאל בנו אומר, החושף עצמו מן הדין, פורק ממנו איבה
 וגזל ושבועת שוא. והגס לבו בהוראה, שוטה רשע וגס רוח:

משנה ח

הוא היה אומר, אל תהי דן יחידי, שאין דן יחידי אלא אחד. ואל
 תאמר קבלו דעתי, שהן רשאים ולא אתה:

משנה ט

רבי יונתן אומר, כל המקיים את התורה מעני, סופו לקימה מעשר.
 וכל המביטל את התורה מעשר, סופו לבטלה מעני:

משנה י

רבי מאיר אומר, הוי ממעט בעסק, ועסוק בתורה. והוי שפל רוח
 בפני כל אדם. ואם בטלת מן התורה, יש לך בטלים הרבה פנגדף.
 ואם עמלת בתורה, יש (לו) שכר הרבה לתן לך:

משנה יא

רבי אליעזר בן יעקב אומר, העושה מצוה אחת, קונה לו פרקליט
 אחד. והעובר עברה אחת, קונה לו קטיגור אחד. תשובה ומעשים
 טובים, כתריס בפני הפרענות. רבי יוחנן הסנדלר אומר, כל פנסייה

שְׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם, סוּפָה לְהִתְקַיֵּם. וְשֵׁינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, אֵין סוּפָה לְהִתְקַיֵּם:

משנה יב

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ אֹמֵר, יְהִי כְבוֹד תְּלִמִידָךְ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשִׁלְךָ, וְכְבוֹד חֲבֵרְךָ כְּמוֹרָא רַבָּךְ, וּמוֹרָא רַבָּךְ כְּמוֹרָא שְׁמַיִם:

משנה יג

רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, הָיִי זָהִיר בְּתַלְמוּד, שֶׁשֶׁגְּגַת תְּלָמוּד עוֹלָה זְדוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר, שְׁלֹשָׁה כְּתָרִים הֵם, כְּתָר תּוֹרָה וְכְתָר פְּהִנָּה וְכְתָר מַלְכוּת, וְכְתָר שֵׁם טוֹב עוֹלָה עַל גְּבִיהֶן:

משנה יד

רַבִּי נְהוֹרָאִי אֹמֵר, הָיִי גוֹלָה לְמָקוֹם תּוֹרָה וְאַל תֹּאמֵר שְׁהִיא תְּבוּאָה אַחֲרֶיךָ, שֶׁחֲבֵרֶיךָ יִקְיְמוּהָ בְיָדְךָ. וְאַל בִּינְתֶךָ אֶל תִּשְׁעוּן:

משנה טו

רַבִּי יִנְאִי אֹמֵר, אֵין בְּיַדֵּינוּ לֹא מִשְׁלוֹת הֶרְשָׁעִים וְאַף לֹא מִיִּסוּרֵי הַצְּדִיקִים. רַבִּי מֵתִיא בֶּן חֶרֶשׁ אֹמֵר, הָיִי מְקַדֵּים בְּשָׁלוֹם כָּל אָדָם. וְהָיִי זָנֵב לְאַרְיֹת, וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לְשׁוֹעֲלִים:

משנה טז

רַבִּי יַעֲקֹב אֹמֵר, הָעוֹלָם הֵזָה דוֹמָה לְפְרוּזְדוֹר בְּפָנֵי הָעוֹלָם הַבָּא. הִתְקַן עֲצָמְךָ בְּפְרוּזְדוֹר, כְּדֵי שֶׁתִּכְנַס לְטָרְקֵלִין:

משנה יז

הוא היה אומר, יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא. ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה:

משנה יח

רבי שמעון בן אלעזר אומר, אל תרצה את חברך בשעת כעסו, ואל תנחמנו בשעה שמתו מטל לפניו, ואל תשאל לו בשעת נדרו, ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו:

משנה יט

שמואל הקטן אומר, (משלי כד) בנפל אויבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך, פן יראה יי ורע בעיניו והשיב מעליו אפו:

משנה כ

אלישע בן אבויה אומר, הלומד ילד למה הוא דומה, לדיו כתובה על גיר חדש. והלומד זקן למה הוא דומה, לדיו כתובה על גיר מחוק. רבי יוסי בר יהודה איש כפר הבבלי אומר, הלומד מן הקטנים למה הוא דומה, לאוכל ענבים קהות ושותה יין מגתו. והלומד מן הזקנים למה הוא דומה, לאוכל ענבים בשולות ושותה יין ישן. רבי אומר, אל תסתפל בקנקן, אלא במה שיש בו. יש קנקן חדש מלא ישן, וישן שאפלו חדש אין בו:

משנה כא

רבי אלעזר הקפר אומר, הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם:

משנה כב

הוא הִיָּה אֹמֵר, הַיְלֹודִים לָמוֹת, וְהַמֵּתִים לְהַחְיוֹת, וְהַחַיִּים לְדוֹן. יֵיִדַע
 לְהוֹדִיעַ וּלְהוֹדֵעַ שֶׁהוּא אֵל, הוּא הַיּוֹצֵר, הוּא הַבוֹרֵא, הוּא הַמְּבִיֵן, הוּא
 הַדִּין, הוּא עֵד, הוּא בֶּעַל דִּין, וְהוּא עֵתִיד לְדוֹן. בְּרוּךְ הוּא, שְׂאִין
 לְפָנָיו לֹא עוֹלָה וְלֹא שֹׁכְחָה וְלֹא מִשׂוֹא פָּנִים וְלֹא מִקַּח שׂוֹחַד, שֶׁהַכֹּל
 שָׁלוֹ. וְדַע שֶׁהַכֹּל לְפִי הַחֲשׁוֹבוֹן. וְאֵל יִבְטִיחֶךָ יִצְרָךְ שֶׁהַשְּׂאוֹל בֵּית מְנוּס
 לָךְ, שֶׁעַל כְּרַחֲךָ אֵתָה נּוֹצֵר, (וְעַל כְּרַחֲךָ אֵתָה נוֹלָד), וְעַל כְּרַחֲךָ אֵתָה
 חַי, וְעַל כְּרַחֲךָ אֵתָה מֵת, וְעַל כְּרַחֲךָ אֵתָה עֵתִיד לְתַן דִּין וְחֲשׁוֹבוֹן לְפָנָיו
 מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:

פרק ה טו

משנה א

בְּעֵשְׂרָה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמָה תִּלְמוּד לּוֹמֵר, וְהֵלֵא בְּמֵאֻמָּר
 אֶחָד יִכּוֹל לְהַבְרִאוֹת, אֲלֵא לְהַפְרֵעַ מִן הַרְשָׁעִים שְׂמֵאֻבְדִּין אֵת
 הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בְּעֵשְׂרָה מְאֻמְרוֹת, וְלִתְּנֵן שְׂכָר טוֹב לְצַדִּיקִים
 שְׂמֵקִימִין אֵת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בְּעֵשְׂרָה מְאֻמְרוֹת:

משנה ב

עֵשְׂרָה דוֹרוֹת מְאָדָּם וְעַד נֹחַ, לְהוֹדִיעַ כְּמָה אָרְךְ אִפִּים לְפָנָיו, שֶׁכָּל
 הַדוֹרוֹת הָיוּ מְכַעֲסִין וּבָאִין עַד שֶׁהִבִּיא עֲלֵיהֶם אֵת מִי הַמַּבּוּל.
 עֵשְׂרָה דוֹרוֹת מִנֹּחַ וְעַד אַבְרָהָם, לְהוֹדִיעַ כְּמָה אָרְךְ אִפִּים לְפָנָיו,
 שֶׁכָּל הַדוֹרוֹת הָיוּ מְכַעֲסִין וּבָאִין, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְקִבֵּל (עָלָיו)
 שְׂכָר כָּלָם:

משנה ג

עֲשֶׂרָה נְסִיוֹנוֹת נִתְּנָה אֲבֵרָהּם אֲבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְעָמַד בְּכָלָם,
לְהוֹדִיעַ כְּמָה חֲבָתוֹ שֶׁל אֲבֵרָהּם אֲבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם:

משנה ד

עֲשֶׂרָה נְסִים נַעֲשׂוּ לְאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וְעֲשֶׂרָה עַל הַיָּם. (עֲשֶׂר מִכּוֹת
הַבַּיָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם וְעֲשֶׂר עַל הַיָּם).
עֲשֶׂרָה נְסִיוֹנוֹת נָסוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר, שֶׁנֶּאֱמַר
(במדבר יד), וַיִּנְסוּ אֹתִי זֶה עֲשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי:

משנה ה

עֲשֶׂרָה נְסִים נַעֲשׂוּ לְאֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. לֹא הִפִּילָה אִשָּׁה מִרִּיחַ
בְּשַׂר הַקְּדֹשׁ, וְלֹא הִסְרִיחַ בְּשַׂר הַקְּדֹשׁ מֵעוֹלָם, וְלֹא נִרְאָה זָבוּב בְּבֵית
הַמִּטְבָּחִים, וְלֹא אָרַע קָרִי לְכַהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַפְּפוּרִים, וְלֹא כָּבוּ
גְּשָׁמִים אֵשׁ שֶׁל עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה, וְלֹא נִצְחָה הַרוּחַ אֶת עַמּוּד הָעֵשָׂן,
וְלֹא נִמְצָא פְּסוּל בְּעֹמֶר וּבִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּבַלֶּחֶם הַפָּנִים, עוֹמְדִים
צְפוּפִים וּמְשִׁתְּחוּיִם רוּחִים, וְלֹא הִזִּיק נֶחֶשׁ וְעַקְרָב בִּירוּשָׁלַיִם מֵעוֹלָם,
וְלֹא אָמַר אָדָם לְחַבְרוֹ צַר לִי הַמָּקוֹם שֶׁאֵלֵין בִּירוּשָׁלַיִם:

משנה ו

עֲשֶׂרָה דְּבָרִים נִבְרָאוּ בְּעָרֵב שֶׁבֶת בֵּין הַשָּׁמַשׁוֹת, וְאֵלוֹ הֵן, פִּי
הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן, וְהַקֶּשֶׁת, וְהַמֶּן, וְהַמַּטֶּה, וְהַשְּׁמִיר,
וְהַכֶּתֵב, וְהַמְּכַתֵּב, וְהַלּוּחֹת. וַיֵּשׁ אֹמְרִים, אֵף הַמִּזְיָקִין, וְקַבּוּרְתוֹ
שֶׁל מֹשֶׁה, וְאֵילוֹ שֶׁל אֲבֵרָהּם אֲבִינוּ. וַיֵּשׁ אֹמְרִים, אֵף צָבַת בְּצִבְת
עֲשׂוּיָה:

משנה ז

שְׁבַע דְּבָרִים בְּגֵלָם וְשִׁבְעָה בְּחָכְמָם. חָכָם אֵינוֹ מְדַבֵּר בְּפָנָיו מִי שֶׁהוּא גָדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה, וְאֵינוֹ נִכְנָס לְתוֹךְ דְּבָרֵי חֲבֵרוֹ, וְאֵינוֹ נִבְהַל לְהָשִׁיב, שׁוֹאֵל כְּעֵנִין וּמְשִׁיב כְּהִלְכָה, וְאוֹמֵר עַל רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן, וְעַל מָה שֶׁלֹּא שָׁמַע, אוֹמֵר לֹא שָׁמַעְתִּי, וּמוֹדָה עַל הָאֱמֶת. וְחִלּוּפֵיהֶן בְּגֵלָם:

משנה ח

שְׁבַע מִיַּי פְּרַעְנִיּוֹת בָּאֵין לְעוֹלָם עַל שְׁבַע גּוֹפֵי עֲבָרָה. מְקַצֵּתֵן מְעַשְׂרִין וּמְקַצֵּתֵן אֵינָן מְעַשְׂרִין, רָעַב שֶׁל בְּצֻרַת בָּאָה, מְקַצֵּתֵן רָעִיבִים וּמְקַצֵּתֵן שְׂבִיעִים. גָּמְרוּ שְׁלֹא לְעֹשֶׂר, רָעַב שֶׁל מְהוּמָה וְשֶׁל בְּצֻרַת בָּאָה. וְשֹׁלֵא לְטוֹל אֶת הַחֲלָה, רָעַב שֶׁל כְּלִיָּה בָּאָה. דְּבַר בָּא לְעוֹלָם עַל מִיתוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּתוֹרָה שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין, וְעַל פְּרוֹת שְׂבִיעִית. חָרַב בָּאָה לְעוֹלָם עַל עֲנּוֹי הַדִּין, וְעַל עוֹוֹת הַדִּין, וְעַל הַמּוֹרִים בְּתוֹרָה שֶׁלֹּא כְּהִלְכָה:

משנה ט

חֵיהָ רָעָה בָּאָה לְעוֹלָם עַל שְׁבוּעַת שׁוּא, וְעַל חִלוּל הַשֵּׁם. גְּלוּת בָּאָה לְעוֹלָם עַל עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְעַל גְּלוּי עֲרִיּוֹת, וְעַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים, וְעַל הַשְּׂמִטָּה הָאֲרִץ. בְּאַרְבַּעַת פְּרָקִים הַדְּבַר מִתְרַבֵּת. בְּרַבִּיעִית, וּבְשִׁבְעִית וּבְמוֹצָאֵי שְׂבִיעִית וּבְמוֹצָאֵי הַחַג שֶׁבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. בְּרַבִּיעִית, מִפְּנֵי מְעַשֵּׂר עֲנִי שֶׁבְשְׁלִישִׁית. בְּשִׁבְעִית, מִפְּנֵי מְעַשֵּׂר עֲנִי שֶׁבְשְׁשִׁית. וּבְמוֹצָאֵי שְׂבִיעִית, מִפְּנֵי פְרוֹת שְׂבִיעִית. וּבְמוֹצָאֵי הַחַג שֶׁבְכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, מִפְּנֵי גְזוּל מִתְנוֹת עֲנִיִּים:

משנה י

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּאָדָם. הָאוֹמֵר שְׁלִי שְׁלִי וְשִׁלְךָ שִׁלְךָ, זוֹ מִדָּה בִּינּוּנִית.
וַיֵּשׁ אוֹמְרִים, זוֹ מִדַּת סְדוּם. שְׁלִי שִׁלְךָ וְשִׁלְךָ שְׁלִי, עִם הָאָרֶץ. שְׁלִי
שִׁלְךָ וְשִׁלְךָ שִׁלְךָ, חֲסִיד. שְׁלִי שְׁלִי וְשִׁלְךָ שְׁלִי, רָשָׁע:

משנה יא

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּדַעוֹת. נוֹחַ לְכַעוֹס וְנוֹחַ לְרִצּוֹת, יֵצֵא שְׂכָרוֹ בְּהִפְסְדוֹ,
קָשָׁה לְכַעוֹס וְקָשָׁה לְרִצּוֹת, יֵצֵא הִפְסְדוֹ בְּשְׂכָרוֹ קָשָׁה לְכַעוֹס וְנוֹחַ
לְרִצּוֹת חֲסִיד. נוֹחַ לְכַעוֹס וְקָשָׁה לְרִצּוֹת רָשָׁע:

משנה יב

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּתַלְמִידִים. מֵהָר לְשִׁמוּעַ וּמֵהָר לְאַבְדַּי, יֵצֵא שְׂכָרוֹ
בְּהִפְסְדוֹ. קָשָׁה לְשִׁמוּעַ וְקָשָׁה לְאַבְדַּי, יֵצֵא הִפְסְדוֹ בְּשְׂכָרוֹ. מֵהָר
לְשִׁמוּעַ וְקָשָׁה לְאַבְדַּי, חֲכָם. קָשָׁה לְשִׁמוּעַ וּמֵהָר לְאַבְדַּי, זֶה חֵלֶק רָע:

משנה יג

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּנוֹתְנֵי צְדָקָה. הָרוּצָה שִׁיתֵן וְלֹא יִתְּנוּ אַחֲרֵים, עֵינּוֹ
רָעָה בְּשֵׁל אַחֲרֵים. יִתְּנוּ אַחֲרֵים וְהוּא לֹא יִתֵּן, עֵינּוֹ רָעָה בְּשֵׁלוֹ. יִתֵּן
וְיִתְּנוּ אַחֲרֵים, חֲסִיד. לֹא יִתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אַחֲרֵים, רָשָׁע:

משנה יד

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּהוֹלְכֵי לְבַיִת הַמְּדַרְשׁ. הוֹלֵךְ וְאֵינּוֹ עוֹשֶׂה, שְׂכָר הֶלִיכָה
בְּיָדוֹ. עוֹשֶׂה וְאֵינּוֹ הוֹלֵךְ, שְׂכָר מַעֲשֶׂה בְּיָדוֹ. הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה, חֲסִיד. לֹא
הוֹלֵךְ וְלֹא עוֹשֶׂה, רָשָׁע:

משנה טו

אַרְבַּע מִדּוֹת בְּיוֹשְׁבִים לְפָנַי חֲכָמִים. סְפּוּג, וּמִשְׁפָּךְ, מִשְׁמֶרֶת, וְנִפְתָּה. סְפּוּג, שֶׁהוּא סוֹפֵג אֶת הַכֵּל. מִשְׁפָּךְ, שֶׁמְכַנִּיס בָּזוּ וּמוֹצִיא בָּזוּ. מִשְׁמֶרֶת, שֶׁמוֹצִיאָה אֶת הַיַּיִן וְקוֹלְטָת אֶת הַשְּׁמֶרִים. וְנִפְתָּה, שֶׁמוֹצִיאָה אֶת הַקֶּמַח וְקוֹלְטָת אֶת הַסֵּלֶת:

משנה טז

כָּל אֲהָבָה שֶׁהִיא תְלוּיָהּ בְּדָבָר, בְּטֵל דְּבָר, בְּטֵלָה אֲהָבָה. וְשֵׁאִינָהּ תְלוּיָהּ בְּדָבָר, אִינָהּ בְּטֵלָה לְעוֹלָם. אִיזוּ הִיא אֲהָבָה הַתְלוּיָהּ בְּדָבָר, זוֹ אֲהָבַת אִמְנוֹן וְתָמָר. וְשֵׁאִינָהּ תְלוּיָהּ בְּדָבָר, זוֹ אֲהָבַת דָּוִד וַיהוֹנָתָן:

משנה יז

כָּל מַחְלוּקַת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם, סוֹפָה לְהַתְקִים. וְשֵׁאִינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, אִין סוֹפָה לְהַתְקִים. אִיזוּ הִיא מַחְלוּקַת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם, זוֹ מַחְלוּקַת הַלֵּל וְשִׁמְאִי. וְשֵׁאִינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, זוֹ מַחְלוּקַת קִרְחָ וְכָל עֲדָתוֹ:

משנה יח

כָּל הַמְזוּכָה אֶת הָרַבִּים, אִין חָטָא בָּא עַל יָדוֹ. וְכָל הַמְחַטֵּיא אֶת הָרַבִּים, אִין מְסַפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. מִשָּׁה זָכָה וְזוֹכָה אֶת הָרַבִּים, זְכוּת הָרַבִּים תְלוּי בּוֹ, שְׁנֵאֲמַר (דברים לג), צְדָקָת ה' עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל. יִרְבְּעֵם חָטָא וְהַחֲטִיא אֶת הָרַבִּים, חָטָא הָרַבִּים תְלוּי בּוֹ, שְׁנֵאֲמַר (מלכים א' טו), עַל חַטָּאוֹת יִרְבְּעֵם (בן נְבֹט) אֲשֶׁר חָטָא וְאֲשֶׁר הִחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל:

משנה יט

כָּל מִי שֵׁישׁ בִּידוֹ שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הִלְלוּ, מִתְלַמְּדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם
 אָבִינוּ. וְשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אַחֲרֵיהֶם, מִתְלַמְּדוֹ שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע. עֵין
 טוֹבָה, וְרוּחַ נְמוּכָה, וְנֶפֶשׁ שְׁפֵלָה, מִתְלַמְּדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. עֵין
 רָעָה, וְרוּחַ גְּבוּהָה, וְנֶפֶשׁ רַחְבָּה, מִתְלַמְּדוֹ שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע. מֵה
 בֵּין תְּלַמְּדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ לְתַלְמִידוֹ שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע.
 תְּלַמְּדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, אוֹכְלִין בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנוֹחְלִין בְּעוֹלָם
 הַבָּא, שְׁנַאֲמַר (משלי ח), לְהִנְחִיל אֶהְיֶי יֵשׁ, וְאַצְרַתִּיהֶם אִמְלֵא. אָבֵל
 תְּלַמְּדוֹ שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע יוֹרְשִׁין גִּיהֶנָם וְיוֹרְדִין לְבָאָר שַׁחַת,
 שְׁנַאֲמַר (תהלים נה), וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לְבָאָר שַׁחַת, אֲנִשֵׁי דָמִים
 וּמְרָמָה לֹא יִחַצּוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֲבַטַח בָּךְ:

משנה כ

יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אוֹמֵר, הוּי עַז כְּנֹמֵר, וְקַל כְּנֹשֶׁר, וְרִץ כְּצַבִּי, וְגַבּוּר
 כְּפָאֵרִי לְעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ שְׁבַשְׁמִים. הוּא הָיָה אוֹמֵר, עַז פְּנִים
 לְגִיהֶנָם, וּבִשְׁת פְּנִים לְגַן עֵדֶן. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ שֶׁתְּבַנֶּה
 עֵירֶךָ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ:

משנה כא

הוּא הָיָה אוֹמֵר, בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנִים לְמַקְרָא, בֶּן עֶשְׂרִי לְמִשְׁנָה, בֶּן
 שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לְמִצּוֹת, בֶּן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה לְתַלְמוּד, בֶּן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה
 לְחֻפָּה, בֶּן עֶשְׂרִים לְרְדוּף, בֶּן שְׁלֹשִׁים לְפֶתַח, בֶּן אַרְבָּעִים לְבִינָה, בֶּן
 חֲמִשִּׁים לְעֲצָה, בֶּן שְׁשִׁים לְזִקְנָה, בֶּן שִׁבְעִים לְשִׁיבָה, בֶּן שְׁמוֹנִים
 לְגְבוּרָה, בֶּן תְּשַׁעִים לְשׁוּחַ, בֶּן מֵאָה כְּאֵלוֹ מֵת וְעֵבֶר וּבָטַל מִן
 הָעוֹלָם:

משנה כב

בֵּן בֵּג בֵּג אוֹמֵר, הֶפֶךְ בֵּה וְהֶפֶךְ בֵּה, דְּכֹלֵא בֵּה. וּבֵה תַחֲזִי, וְסִיב
וּבֵלֵה בֵּה, וּמִנֵּה לֹא תִזְוַע, שְׂאִין לָךְ מִדֵּה טוֹבָה הֵימְנָה:

משנה כג

בֵּן הָא הָא אוֹמֵר, לְפֹמִם צַעֲרָא אֲגֵרָא:

פרק ו

שְׁנֵי חֲכָמִים בְּלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, בְּרוּךְ שֶׁבָחַר בָּהֶם וּבְמִשְׁנָתָם:

משנה א

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמָּה, זוֹכֵה לְדַבְרֵי הַרְבֵּה,
וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁכָל הָעוֹלָם כִּלּוֹ פְּדָאֵי הוּא לוֹ, נִקְרָא רַע, אֶהוּב,
אוֹהֵב אֶת הַמְּקוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת, מְשַׁמַּח אֶת הַמְּקוֹם, מְשַׁמַּח אֶת
הַבְּרִיּוֹת, וּמְלַבֶּשְׁתוּ עֲנוּה וִירָאָה, וּמְכַשְׂרֵתוּ לְהִיּוֹת צַדִּיק חֲסִיד יֵשׁר
וְנֶאֱמָן, וּמְרַחֲקֵתוּ מִן הַחֵטָא, וּמְקַרְבֵּתוּ לִיְדֵי זְכוּת, וְנֶהְנִין מִמֶּנּוּ עֲצָה
וְתוֹשִׁיָּה בִּינָה וּגְבוּרָה, שְׁנֶאֱמַר (משלי ח) לִי עֲצָה וְתוֹשִׁיָּה אֲנִי בִּינָה לִי
גְבוּרָה, וְנוֹתַנִּת לוֹ מַלְכוּת וּמְשֻׁלָּה וְחֻקּוֹר דִּין, וּמַגְלִין לוֹ רוּזֵי תוֹרָה,
וְנַעֲשֶׂה כַּמַּעֲיָן הַמִּתְגַּבֵּר וּכְנֶהֱר שְׂאִינּוּ פּוֹסֵק, וְהוּהוּ צָנוּע וְאָרְךְ רוּחַ,
וּמוֹחֵל עַל עֲלֻבוֹנוֹ, וּמַגְדִּילָתוֹ וּמְרוֹמְמָתוֹ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים:

משנה ב

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן יוֹי, בְּכָל יוֹם וְיוֹם בֵּית קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר חוֹרֵב
וּמְכַרְזֵת וְאוֹמֶרֶת אוֹי לָהֶם לְבְרִיּוֹת מַעֲלָבוֹנָה שֶׁל תוֹרָה שְׁכָל מִי שְׂאִינּוּ
עוֹסֵק בְּתוֹרָה נִקְרָא נְזוּף, שְׁנֶאֱמַר (משלי יא) נָזַם זָהָב בְּאֵף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה

וְסֵרַת טָעַם, וְאוֹמֵר (שמות לב), וְהִלְחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא חֲרוּת עַל הַלְחַת, אֶל תִּקְרָא חֲרוּת אֶלָּא חֲרוּת, שְׂאִין לָךְ בֵּין חוּרִין אֶלָּא מִי שְׁעוּסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, וְכֹל מִי שְׁעוּסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה הָרִי זֶה מִתְעַלֶּה, שְׂנַאֲמֵר (במדבר כא) וּמִמִּתְנֶה נִחְלִיאֵל וּמִנְחִיאֵל בְּמוֹת:

משנה ג

הַלּוֹמֵד מִחֲבֵרוֹ פָּרַק אֶחָד אוֹ הִלְכָה אֶחָת אוֹ פָּסוּק אֶחָד אוֹ דְבוּר אֶחָד אוֹ אֶפִּילוֹ אוֹת אֶחָת, צָרִיךְ לְנַהֵג בּוֹ כְּבוֹד, שֶׁפֶן מְצִינּוֹ בְּדוּד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתוּפֵל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בְּלִבָּד, קָרָאוּ רַבּוֹ אֱלוּפוֹ וּמִיִּדְעוֹ, שְׂנַאֲמֵר (תהלים נה) וְאַתָּה אָנוּשׁ כְּעַרְפֵי אֱלוּפֵי וּמִיִּדְעֵי, וְהֵלֵא דְבָרִים קָל וְחוֹמֵר, וּמָה דְדוּד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתוּפֵל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בְּלִבָּד קָרָאוּ רַבּוֹ אֱלוּפוֹ וּמִיִּדְעוֹ, הַלּוֹמֵד מִחֲבֵרוֹ פָּרַק אֶחָד אוֹ הִלְכָה אֶחָת אוֹ פָּסוּק אֶחָד אוֹ דְבוּר אֶחָד אוֹ אֶפִּילוֹ אוֹת אֶחָת עַל אֶחָת כְּמָה וְכְמָה שְׁצָרִיךְ לְנַהֵג בּוֹ כְּבוֹד, וְאִין כְּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה, שְׂנַאֲמֵר (משלי ג) כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחִלוּ וְתַמְיָמִים יִנְחִלוּ טוֹב, וְאִין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה שְׂנַאֲמֵר (משלי ד) כִּי לָקַח טוֹב נִתְּתִי לָכֶם תּוֹרַתִי אֶל תַּעֲזוּבוּ:

משנה ד

כֶּף הִיא דְרִפָּה שֶׁל תּוֹרָה, פֶּת בְּמִלַּח תֹּאכַל וּמִים בְּמִשׁוּרָה תִּשְׁתֶּה וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן וְחַיִּי צַעַר תִּחְיֶה וּבִתּוֹרָה אֶתָּה עֹמֵל. אִם אֶתָּה עֹשֶׂה כֵן אֲשֶׁרִיךְ וְטוֹב לָךְ (תהלים קכח), אֲשֶׁרִיךְ בְּעוֹלָם הִזֵּה וְטוֹב לָךְ לְעוֹלָם הַבָּא:

משנה ה

אֶל תִּבְקֹשׁ גְּדֻלָּה לְעֶצְמֶךָ, וְאֶל תִּחְמוּד כְּבוֹד, יוֹתֵר מִלְמוּדֶךָ עֲשֵׂה, וְאֶל תִּתְאוּה לְשִׁלְחָנֶם שֶׁל שָׂרִים, שֶׁשִּׁלְחָנֶךָ גְּדוֹל מִשִּׁלְחָנֶם וְכִתְרֶךָ גְּדוֹל מִכִּתְרָם, וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל מְלֹאכְתְּךָ שִׁישְׁלֵם לָךְ שְׂכָר פְּעֻלָּתְךָ:

משנה ו

גְּדוּלָה תוֹרָה יוֹתֵר מִן הַכְּהוּנָה וּמִן הַמְּלָכוּת, שֶׁהַמְּלָכוּת נִקְנִית בְּשָׁלְשִׁים מַעֲלוֹת, וְהַכְּהוּנָה בְּעֶשְׂרִים וָאַרְבַּע, וְהַתּוֹרָה נִקְנִית בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֵה דְבָרִים, וְאֵלּוּ הֵן, בְּתַלְמוּד, בְּשִׂמְיעַת הָאָזֶן, בְּעֵרִיכַת שְׁפָתַיִם, בְּבִינַת הַלֵּב, בְּאִימָה, בְּיִרְאָה, בְּעֲנוּהַ, בְּשִׂמְחָה, בְּטָהֳרָה, בְּשִׁמוּשׁ חֻכָּמִים, בְּדִקְדוּקַת חֻבְרִים, בְּפִלְפוּל הַתְּלַמִּידִים, בְּיִשׁוּב, בְּמִקְרָא, בְּמִשְׁנָה, בְּמַעוֹט סְחוּרָה, בְּמַעוֹט דֶּרֶךְ אֶרֶץ, בְּמַעוֹט תַּעֲנוּג, בְּמַעוֹט שְׁנָה, בְּמַעוֹט שִׂיחָה, בְּמַעוֹט שְׁחֹק, בְּאֶרֶךְ אַפִּים, בְּלֵב טוֹב, בְּאַמוּנַת חֻכָּמִים, בְּקַבְּלַת הַיְסוּרִין, הַמְּכִיר אֶת מְקוֹמוֹ, וְהַשְּׂמַח בְּחֻלְקוֹ, וְהַעוֹשֶׂה סִיג לְדַבְּרָיו, וְאֵינּוּ מַחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ, אֱהוּב, אֱהוּב אֶת הַמְּקוֹם, אֱהוּב אֶת הַבְּרִיּוֹת, אֱהוּב אֶת הַצְּדָקוֹת, אֱהוּב אֶת הַמֵּישָׁרִים, אֱהוּב אֶת הַתּוֹכְחוֹת, וּמִתְרַחֵק מִן הַכְּבוֹד, וְלֹא מֵגִיס לְבוֹ בְּתַלְמוּדוֹ, וְאֵינּוּ שׂוֹמֵחַ בְּהוֹרָאָה, נוֹשֵׂא בְּעַל עִם חֲבֵרוֹ, וּמְכַרְיֵעוֹ לְכַף זְכוּת, וּמַעֲמִידוֹ עַל הָאֵמֶת, וּמַעֲמִידוֹ עַל הַשְּׁלוֹם, וּמִתְיָשֵׁב לְבוֹ בְּתַלְמוּדוֹ, שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב שׂוֹמֵעַ וּמוֹסִיף, הַלּוֹמֵד עַל מְנַת לְלַמֵּד וְהַלּוֹמֵד עַל מְנַת לְעֹשׂוֹת, הַמְּחַפֵּים אֶת רֵבּוֹ, וְהַמְּכַוֵּן אֶת שְׂמוּעָתוֹ, וְהַאֹמֵר דְּבַר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ, הֵא לְמַדְתָּ כָּל הָאוֹמֵר דְּבַר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מִבִּיא גְּאֻלָּה לְעוֹלָם, שְׁנֵאמַר (אסתר ב)

וְתֹאמַר אֶסְתֵּר לְמַלְךְ בְּשֵׁם מַרְדֳּכָי:

משנה ז

גְּדוּלָה תוֹרָה שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת חַיִּים לְעֹשֶׂיהָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר (משלי ד) כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם וְלִכְל בְּשָׂרוֹ מִרְפָּא, וְאוֹמֵר (משלי ג), רַפְּאוֹת תִּהְיֶה לְשֵׁרֶךְ וְשִׁקוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ, וְאוֹמֵר (משלי ג), עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ מֵאֲשֶׁר, וְאוֹמֵר (משלי א), כִּי לוֹיֵת חֵן הֵם לְרֹאשָׁה וְעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶיהָ, וְאוֹמֵר (משלי ד), תִּתֵּן לְרֹאשָׁה לְוֵיֵת חֵן עֲטָרַת תְּפָאֶרֶת תִּמְגַּנֶּנָּה, וְאוֹמֵר (משלי ט), כִּי בִי יִרְבוּ יְמֵיךָ וַיּוֹסִיפוּ

לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים, וְאוֹמֵר (משלי ג), אַרְךָ יָמִים בַּיְמִינָה בְשִׂמְאוֹלָה עֶשֶׂר
וְכָבוֹד, וְאוֹמֵר (משלי ג) כִּי אַרְךָ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לְךָ
וְאוֹמֵר (משלי ג), דַּרְכֵיהָ דַרְכֵי נֹעֵם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם:

משנה ח

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה מְשׁוֹם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אוֹמֵר, הַנּוֹי וְהַפֶּחַ
וְהָעוֹשֶׁר וְהַכְּבוֹד וְהַחֲכָמָה וְהַזְקָנָה וְהַשִּׁיבָה וְהַבְּנִים נֹאֵה לְצַדִּיקִים
וְנֹאֵה לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי טו) עֲטַרְתַּ תְּפֹאֶרֶת שִׁיבָה בְּדַרְךְ צְדָקָה
תִּמְצָא, וְאוֹמֵר (משלי יז), עֲטַרְתַּ זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים
אֲבוֹתָם, וְאוֹמֵר (משלי כ) תְּפֹאֶרֶת בַּחוּרִים כּוֹחֵם וְהַדָּר זְקֵנִים שִׁיבָה,
וְאוֹמֵר (ישעיה כד), וְחִפְרָה הִלְבְּנָה וּבוֹשָׁה הַחֲמָה כִּי מָלַךְ ה' צְבָאוֹת בְּהַר
צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם וְנִגְדָה זְקֵנָיו כְּבוֹד. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מִנְסִיא אוֹמֵר, אֵלּוּ
שְׁבַע מִדּוֹת שֶׁמִּנּוּ חַכְמֵים לְצַדִּיקִים, כֻּלָּם נִתְקַיְמוּ בְּרַבִּי וּבְבָנָיו:

משנה ט

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן קִסְמָא, פַּעַם אַחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בְּדַרְךְ וּפָגַע בִּי
אָדָם אֶחָד, וְנָתַן לִי שָׁלוֹם, וְהַחֲזַרְתִּי לוֹ שָׁלוֹם, אָמַר לִי, רַבִּי מֵאִיזָה
מָקוֹם אַתָּה, אָמַרְתִּי לוֹ, מֵעִיר גְּדוֹלָה שֶׁל חַכְמֵים וְשֶׁל סוֹפְרִים אָנִי,
אָמַר לִי, רַבִּי רְצוֹנָךְ שֶׁתְּדוֹר עִמָּנוּ בְּמִקְוֵמָנוּ וְאָנִי אֶתֵּן לְךָ אֶלֶף
אֲלָפִים דָּנָרִי זָהָב וְאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת, אָמַרְתִּי לוֹ אִם אַתָּה
נוֹתֵן לִי כָּל כֶּסֶף וְזָהָב וְאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, אֵינִי דֹר
אֶלָּא בְּמִקְוֵם תּוֹרָה, וְכֵן פְּתוּב בְּסִפְרֵ תְהִלִּים עַל יְדֵי דוֹד מְלֵךְ
יִשְׂרָאֵל (תהלים קיט), טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מֵאֲלָפֵי זָהָב וְכֶסֶף, וְלֹא עוֹד,
אֶלָּא שֶׁבִשְׁעַת פְּטִירְתוֹ שֶׁל אָדָם אֵין מְלוֹיֵן לוֹ לְאָדָם לֹא כֶסֶף וְלֹא
זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת, אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים
בְּלֵבָד, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ו), בְּהִתְהַלֵּכְךָ תִּנְחָה אוֹתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר

עֲלִיף וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחָה, בְּהַתְּהַלֵּךְ תִּנְחָה אֶתְךָ, בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּשֹׁכֵב תִּשְׁמֹר עֲלֶיךָ, בְּקִבְרֵךְ, וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחָה, לְעוֹלָם הַבָּא, וְאוֹמֵר (חגי ב), לִי הַפֶּסֶף וְלִי הַזֶּהָב נְאֻם ה' צְבָאוֹת:

משנה י

חֲמִשָּׁה קִנְיָנִים קָנָה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, וְאֵלוֹ הֵן, תּוֹרָה קִנְיָן אֶחָד, שָׁמַיִם וָאָרֶץ קִנְיָן אֶחָד, אַבְרָהָם קִנְיָן אֶחָד, יִשְׂרָאֵל קִנְיָן אֶחָד, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִנְיָן אֶחָד. תּוֹרָה מִנִּין, דְּכָתִיב (משלי ח), ה' קִנְיָן רֵאשִׁית דְּרָכָו קָדָם מִפְּעֻלָּיו מֵאֵז, שָׁמַיִם וָאָרֶץ מִנִּין דְּכָתִיב (ישעיה סו) כֹּה אָמַר ה' הַשָּׁמַיִם כְּסָאֵי וְהָאָרֶץ הַדָּם רַגְלֵי אֵי זֶה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנֶנּוּ לִי וְאֵי זֶה מְקוֹם מְנוּחָתִי, וְאוֹמֵר (תהלים קד), מֶה רַבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחִכְמָה עָשִׂיתָ מְלֶאכֶה הָאָרֶץ קִנְיָנָה. אַבְרָהָם מִנִּין, דְּכָתִיב (בראשית יד) וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. יִשְׂרָאֵל מִנִּין, דְּכָתִיב (שמות טו), עַד יַעֲבֹר עִמָּךְ ה' עַד יַעֲבֹר עִם זֶה קִנְיָתָ, וְאוֹמֵר (תהלים טו) לְקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאָרֶץ הַמָּה וְאֲדִירֵי כָּל חִפְצֵי בָם, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִנִּין, דְּכָתִיב (שמות טו), מְכוּן לְשִׁבְתְּךָ פָּעֻלָתְךָ ה' מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנֵנוּ יְדִיךָ, וְאוֹמֵר (תהלים עח) וַיְבִיאֵם אֶל גְּבוּל קְדֻשׁוֹ הֵר זֶה קִנְיָנָה יְמִינוֹ:

משנה יא

כָּל מֶה שֶׁבָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בָּרָאוּ אֵלָּא לְכַבּוּדוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מג), כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלְכַבּוּדִי בְּרֵאתִיו יִצְרַתִּיו אֶף עָשִׂיתִיו, וְאוֹמֵר (שמות טו) ה' יִמְלֶךְ לְעֵלָם וְעַד:

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶן עֲקִשְׁיָא אוֹמֵר, רְצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, לְפִיכֶךָ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מב) יְהוֹה חִפֵּץ לְמַעַן צְדָקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וַיֹּאדִיר: